

Fig. 1. Lægehuset i dag. Nu Grindsted Museum. Foto ved forfatteren.

Lægeboligen i Grindsted.

Af Randi Marie Stendevad

Som led i en omlægning og nyordning af lægevæsenet i Jylland blev distriktslægeembedet i Grindsted oprettet ved kgl. resolution af 1. juli 1842.

De ny embeder i Grindsted, Herning og Vrads dækkede i lægelig henseende et åbent område i Midtjylland. For Grindsteds vedkommende havde de nærmeste muligheder for at søge lægehjælp været Varde og Vejle, eller folk havde i sygdomstilfælde søgt at hjælpe sig selv på anden måde. De ny embeder blev fulgt op af en bestemmelse om, at der skulle oprettes apoteker de pågældende steder. Oprettelsen af Grindsted apotek blev stadfæstet ved kgl. resolution, også af 1. juli 1842.

Fig. 2. Oversigt over dr. Hansens distrikt i Grindsted. Udarb. af forfatteren.

Distriktslægeembedet i Grindsted omfattede et stort og ikke særlig tæt befolket område på grænsen mellem amterne i Vejle, Ribe og de dele af Ringkøbing, der var underlagt Physicus i Ribe. I den første embedslæges udnævnelse af 29. oktober 1842 beskrives det på følgende måde:

»At Vi allernaadigst have beskikket og forordnet, ligesom Vi og herved beskikke og forordne Os elskelig Jens Peter Hansen, Reservechirurg og Skibschirurg, som har de udi Indfødsretten fastsatte Egenskaber, til herefter at være Districtslæge i Slaugs Herred, Houen Sogn af Nørre Herred, Andsager Sogn af Øster Herred, Sønder Omme, Ringgive og Give Sogne af Nørvang Herred udi Vort land Nørre-Jylland, dog, at han skal være underkastet de Bestemmelser, som Vi senere maatte ansee det fornødent at træffe med Hensyn til dette hans Districts Udvidelse eller Indskrækning, og skal han have Bopæl i *Grindsted* by i

Slaugs Herred og oppebære den for bemeldte hans Embede ifølge Vor allerhøieste Resolution af 1. Juli dette Aar bestemte Gage af 300rd aarlig. –
Kjøbenhavn 29de October 1842«.

Bopælspligten blev i de to følgende år en kilde til langvarige diskussioner og meget skriviери mellem dr. Hansen og myndighederne. Både dr. Hansen og apoteker Ottesen, som blev udnævnt samtidig, havde fået Cancelliets tilladelse til at vente med at tiltræde deres embeder. Jens Peter Hansen skulle afvikle sin stilling i København og desuden giftes. Sammen med sin kone ankom han først 19. april 1843. Adolph Ottesen meddelte 19. maj fra Tønder, at han »paa det ivrigste har paaskyndet de nødvendige Inretninger for mit nye Etablissement, og er nu saavidt dermed fertigt at jeg midt i næste Uge vil indtræffe i Grindsted, og da uopholdelig aabne Apotheket«. – Af senere skrivelser fremgår det at de begge boede hos sognefogeden Søren Bagge Hansen i gården Rolighed, der lå sydvest for det nuværende torv, hvor Rolighedsvej er nu. Byen var på den tid ikke ret stor, selv om den var knudepunkt for trafikken øst-vest og syd-nord i det indre af Jylland. I selve byen var der kun kirken, præstegården, skolen, to huse og to gårde, hvoraf den ene var kro. Kroen var i 1835 flyttet fra Grindsteddal, som havde flere beboere end byen. Ved folketællingen i 1845 var der tilsammen 90 personer. Først 30 år senere kom der fart i byens vækst.

I brev af 25. maj 1843 til Ribe Amt beskriver Jens Peter Hansen forholdene på denne måde:

»Til Høivelbaarne Kammerherre, Stiftamtmand
Greve af Sponneck,
Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd.

Idet jeg fremsender hosføiede Ansøgning igjennem Amtet, har jeg det Haab, at Deres Høivelbaarenhed, der er så vel bekjendt med Localiteterne her, vil ledsage den med Deres bedste Anbefaling. Istedetfor at jeg selv, saavel som Autoriteterne i Kjøbenhavn, ventede at Apothekeren i ethvert tilfælde vilde kjøbe eller bygge sig et sted, og at jeg saaledes med ham let vilde kunne arrangere mig an-

gaaende Bopæl, er derimod ganske det Modsatte indtruffen, idet han ventede, at jeg vilde købe eller bygge, og i det Tilfælde tage baade ham og Apotheket i Kost og Logie. Da han imidlertid fik at vide, at jeg havde leiet hos Sognefogeden Søren Bagge, henvendte han sig til denne om Leilighed, men erholdt først Afslag. Siden fik han imidlertid Manden overtalt og paa denne Maade gik jeg da Glip af det ene Værelse, jeg skulde have havt til, og fik ved min Ankomst desuden strax Opsigelse til October. Apothekerens Leilighed, der er endnu uslere end min, da han kun har eet Værelse til Apothek, og et steenbrolagt Sovekammer, skulde derfor til Vinteren forøges med eet af mine Værelser, af hvilken Grund jeg altsaa er opsagt. Min Leilighed bestaar saaledes kun af 2 Værelser, hvoraf det ene overordentlig lille kun kan benyttes til Sovekammer, i det andet, altsaa vort eneste Opholdsværelse, maa jeg modtage de Patienter, der kommer for at konsulere mig. Hertil kommer endnu, at jeg endog ikke kan gaae opreist i min Bopæl, da jeg er 2 Tommer høiere end Værelsernes Høide. Da her ikke er et eneste Sted i Grindsted, at erholde tilleie, haaber jeg at Deres Høivelbaarenhed, efter at have læst min Ansøgning, hvor en nøiagtig Beskrivelse af min usle Bopæl og dennes indretning findes, vil fremsende den med Deres Betænkning, saa at jeg senest i Juli Maaned maa kunne faa et Resultat derpaa, da der i Tilfælde af at det tillades mig at flytte, kun er 2 Maaneder til at kunne indrette en Bolig for mig. I Haab om ved Deres velvillige anbefaling, at kunne erholde et gunstigt Resultat paa min Ansøgning, og saaledes blive hjulpen ud af min fortvivlede Stilling, underskriver jeg mig.

Deres Høivelbaarenheds underdanige J. P. Hansen Districtslæge.

Grindsted 25de Maj 1843.

De to unge kandidater havde ikke penge til at starte noget byggeri, og fandt så ud af, at der var bedre lejmuligheder i Sdr. Omme på den tid. De indsendte hver for sig ansøgning til Sundhedscollegiet om at få tilladelse til at flytte embederne og – hvis dette ikke lod sig gøre – om

Fig. 3. Lægeboligen fra vest. Foto ved forfatteren.

myndighederne ville skaffe dem bolig i Grindsted mod en årlig betaling. At apoteker Ottesen til trods for ansøgningen ikke gik så helhjertet ind for sagen, viser følgende skrivelse af et ret kryptisk indhold:

»Høivelbaarne Herr Kammerherre og Stiftamtmand Greve af Sponneck Ridder af Dannebrogen i Ribe.

Deres Høivelbaarenhed ville naadigst undskylde at jeg fordrister mig, at tilstille Dem indlagde Copie, af en Ansøgning, jeg paa Doctor Hansens Anmodning i Dag har indsendt til Sundhedscollegiet, med Anmodning, at anbefale den Hs. Kgl. Majestæt. Da jeg i de 14 dage jeg har været her, har paa det ivrigste været beskæftiget med Apothekets Indretning, har jeg manglet Tid og Leilighed, til at overbevise mig om de Herligheder S. Omme skal have forud for Grindsted, og Sognefogeden, med hvem jeg ellers kunne raadføre mig, har maaskee kunne gjøre interessert, saa er det jeg beder Deres Høivelbaarenhed,

naar bemeldte Ansøgning kommer til Deres Bedømmelse; At ville paasee hvores sande Vel, som jeg, saavel som Dr. Hansen, næppe endnu har havt Leilighed til at kjende, eller om Hr. Doctor Hansens Forbindelser i Kjøbenhavn, skulle kunne udvirke Hs. Majestæts Bevilling, uden først at indhente Deres Høivelbaarenheds Meening, da om fornødent gjøres i tide gjøre de nødvendige Indsigelser.

Underdanigst

A. Ottesen

Grindsted d 11 Juni 1843«.

Da omsider disse ansøgninger er nået frem til Cancelliet, afgiver det denne erklæring:

»I en med Kammerherrens paategnede Erklæring af 10de dennes hertil indkomne Ansøgning har Districtslægen i Grindsted, Reservechirurg Hansen anholdt om enten at maatte tage Bopæl i Sdr. Omme, Hvilken Begæring ogsaa Apotheker Ottesen i Grindsted har fremført, eller, dersom dette ikke maatte kunne bevilges, da at maatte vorde forhjulpet til en Embedsbolig i Grindsted med en aarlig Afgift.

I Anledning heraf skulle Cancelliet, der har modtaget det kongelige Sundheds-Collegiums Betænkning over Sagen, til Efterretning og videre fornøden Bekjendtgørelse tjenstlig melde, at den ansøgte Bopælsforandring ikke kan bevilges, men at Supplikanterne maa forblive boende i Grindsted, hvorfor man lige tjenstlig skulle faa Dem Anmodet om at tilkjendegive Reservechirurg Hansen, at Cancelliet ikke ser sig istand til at forhjælpe ham til Embedsbolig, hvisaarsag Man maa anmode Hr. Kammerherren om behageligheden at give ham Anvisning paa den i Deres over Andragendet afgivne Erklæring berørte Bopæl i Grindsteddahl, som efter hvad De har ytret, kan erholdes til Leie.

Det Kongelige Danske Cancellie, den 18de Juli 1843.«

Sognepræsten J.S. Schmidt var den, der havde foreslået Grindsteddal, og samme dag brevet er modtaget, begiver denne og dr. Hansen sig ud for at se på lejligheden, som er et ubeboet gammelt aftægtshus overfor kroen. Hansen si-

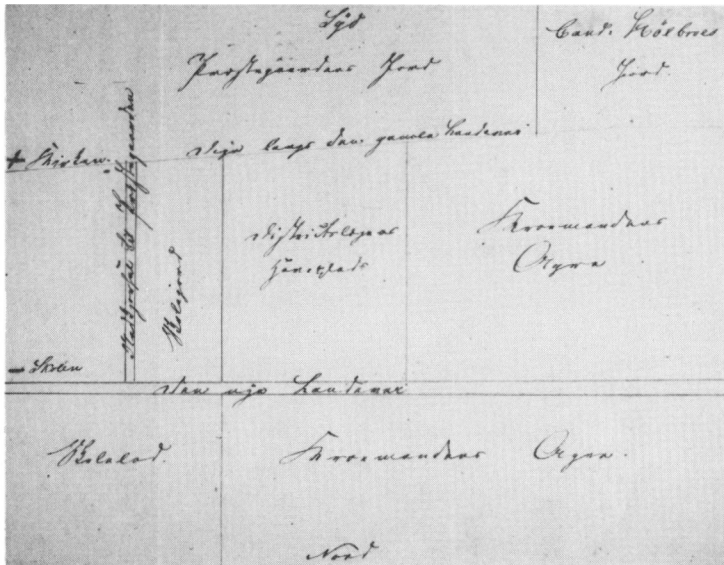

Fig. 4. Oversigtsplanen i forbindelse med bygningen af lægeboligen i Grindsted. Landsarkivet i Viborg.

ger i et brev til amtet, at det »ville falde ned, naar man rørte derved«. – 14 dage efter har han to sognerådsmedlemmer med til den gamle kro i samme ærinde, men heller ikke den lejlighed bryder han sig om: Ejeren vil ikke sætte den istand, og han kan ikke få plads til sit bogskab. Pastor Schmidt tilbyder ham nu at indrette bopæl i et udhus, som i mange år har stået tomt i præstegården. Denne lejlighed – der så kunne blive embedsbolig, mener de – kunne gøres i stand i efteråret, hvis Hansen kan få et lån på 200 Rd. af det offentlige. Schmidt henvender sig også til amtet for at støtte Hansens ansøgning, men siger samtidig, at hvis den bliver afslået, så vil han gerne afstå lidt af præstegårdsjorden, så Hansen selv kan bygge et hus. Mens sagen løber og afslaget er en kendsgerning, er Hansen og hans kone, som venter barn, flyttet til Sdr. Omme for vinteren.

I brev af 12. dec. 1843 fra Hansen til Ribe amt nævnes for første gang en evt. bygning af en lægebolig i Grind-

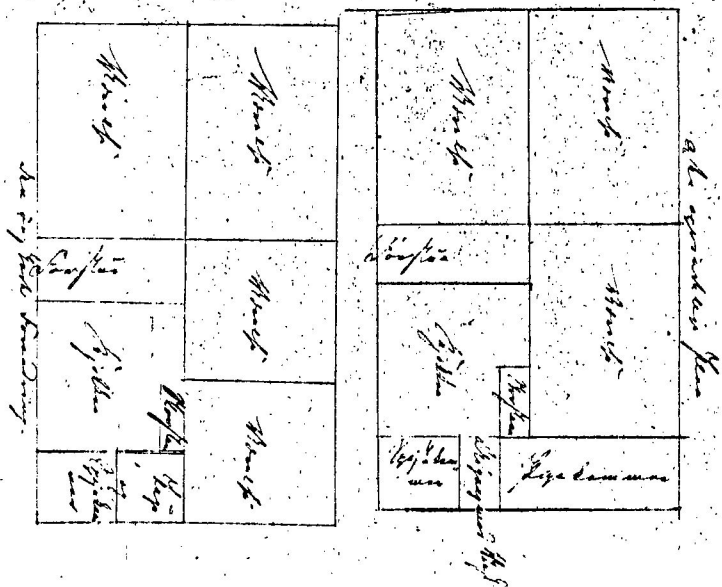

Fig. 5. Grundplan for lægeboligen. Grindsted. Landsarkivet i Viborg.

sted. Her oplyser Hansen, at han i begyndelsen af november har indsendt en grundtegnning af et hus til en bygmester i Kolding for at få et overslag gjort. Når han får den tilbage, vil han snarest indsende den til amtet, og allerede inden årets udgang kan Hansen forelægge amtet følgende:

»Høivelbaarne Hr. Kammerherre!

Endelig har jeg modtaget et Overslag paa hvad et Huus vil koste at opbygge. Da imidlertid J. Nielsen i Colding ikke kan paatage sig at bygge det, er Overslaget beregnet, som om jeg selv ville overtage Bygningen. Af samme, der er hosføiet Tegningen, sees, at selv naar al Kjørsel skal betales, vil Summen næppe overstige 300 Spc. I det mindste er en Gaardmand i S. Omme, der nok kunde have Lyst, at paatage sig Arbeidet, og som selv har Teglovn, ved at gjøre et Overslag i Forening med en Snedker fra Ølgod, kommet til samme Resultat. Priserne paa Tømme-

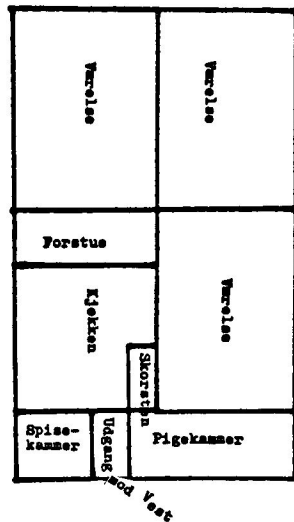
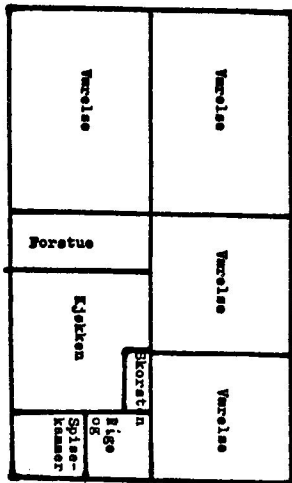
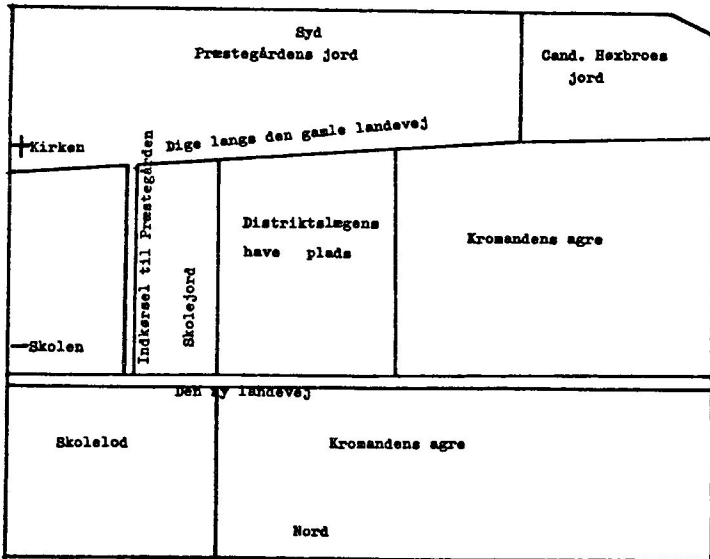

Fig. 6. Gengivelse af grundplan og oversigtsplan over lægeboligen i Grindsted. Udarb. af forfatteren.

ret ere opgivne fra Hr. Agent Linnemann i Veile, og paa Snedkerarbeidet fra en Snedker Chr. Hansen i Colding. I Overslaget er imidlertid beregnet, at ville medgaa 26 000 Muursteen. Rimeligviis maa Vedkommende have tænkt sig en 2 Steens Muur. Til $1\frac{1}{2}$ Steens Muur er mig sagt at ville medgaae c 16 000 Steen, Værelserne beregnet til $3\frac{1}{2}$ Al Høide. Paa Tegningen sees en, for en Landsbymurer vistnok for kunstig Anbringelse af Skorstenen. Ved at lægge denne over i det midterste Fag, vil dette undgaaes. Rigtignok bliver Gangen derved saa meget kortere, men der spares derved en Fyldingsdør. Denne Forandring paa Tegningen tillader jeg mig at anføre ved en puncteret Linie. Bagerovnen er beregnet til at være under Arnestedet. Hvad Byggeplads angaaer, har jeg ikke i lang Tid hørt Noget til Kirkeeieren, da de 3 ham tilhørende Agre mellem Præstegaarden og Kroen vist være de beqvemteste. Jeg vil i den Henseende skrive ham til, for at erfare Vilkaarene, han vil bortfæste dem paa. I modsat Tilfælde, vil vist Byggeplads kunne overlades fra Præstegaardens Jord. En Ting, der ikke er beregnet i Overslaget, er Kastning af Brønd; men da her i Almindelighed er knap 8 Alen til Vandet, vil Bekostningen vist ikke være stor. Da den her anførte Bygning visselig ikke kan ansees for at være for vidtløftig eller kostbar, beder jeg Deres Høivelbaarenhed anbefale til Cancelliet, at den dertil nødvendige Sum maa laanes mig paa billige Vilkaar, for at jeg kan erholde en Embedsbolig i Grindsted.

S. Omme d. 31te Decbr. 1843.

Underdanig
J.P. Hansen
Distr. Læge«.

Da nu huset var planlagt, søgte dr. Hansen gentagne gange Cancelliet om at blive boende i Sdr. Omme indtil videre, men hver gang med negativt resultat. I en enkelt skrivelse til amtet (19-9-44) beder Cancelliet amtsrådet afgøre, »hvortvidt der maatte findes overveiende Betænklichkeit ved, under de foreliggende Omstændigheder, at

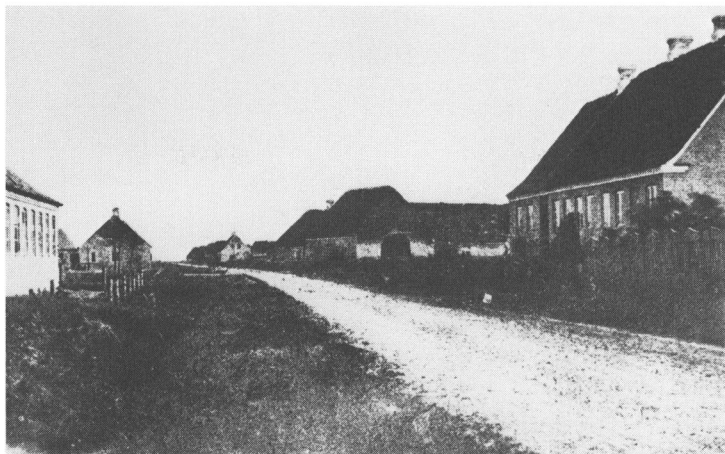

Fig. 7. Købmanden. Lægeboligen i det fjerne. Kroen. Apoteket bygget 1856. Grindsted lokalhist. arkiv.

anbefale Supplicanten til en Tilladelse, som den af ham ansøgte«. Men svaret bliver et nej, vel også fordi apotekeren ikke længere har noget ønske om flytning. Den 9. aug. 1844 bliver der bevilget et lån på 500 Rd fra den Kgl. Finanskasse, og senere bliver dette forhøjet til 800, mod at boligen skal hvile på embedet og skal bygges i en større målestok. Men licitationen bliver overraskende fordyret, og der bevilges i alt 1000 Rd. (28-10-1845).

Planlægningen og opførelsen af huset udvikler sig til en rigtig byggesag, der ikke giver vore dages komplicerede byggesager noget efter.

Byggesagen tager næsten 3 år. Dr. Hansen flytter til Grindsted i begyndelsen af maj 1846, og 20. aug. 1846 melder han, at der er holdt syn over boligen, og han er sandsynligvis flyttet ind hen på efteråret 1846. Kromannden Th. Poulsen var på hans forslag udnævnt til synsmand i byggeperioden, og dr. Hansen har måske boet på kroen fra maj, indtil huset var klar til indflytning. Som nævnt havde byen begrænsede muligheder ellers.

Myndighederne i amtet og i København var en over-

Konditioner

Som oftes en færdig bygning af Lægeboligen i Grindsted, bestaaende af et Hjørnes Væg, 20 Aln længd, 12 Aln bred, samt et Støbt Vægs Væg, 8 Aln bred bestaaende

i Futurionærerne og ydligere bygning af Lægeboligen med Lægeboligen formlig bygning samt Hjørnet.

Endnu Materialer, at navn sig Lønnes Byg, Hjørnes væg, og Hjørnes i Hjørningen, hvor de bygges af en Art af Overt hældt Lønnes af Grindsted ved den Markt, som vilige bygges sig Lægeboligen med bygning af Lægeboligen. - For Materialerne alle af følgende Gælder, eller af de forsvundne Hjørnes og Markt, og Futurionærerne ydligere af Hjørnes Væg, i Hjørnes de Hjørnes, og endelig, at andre Materialer bygges Hjørnes og Lægeboligen, enten med Hjørnes endelig, eller ogsaa efter Lægeboligen, bygges at maatte findes, at Overt hældt Lønnes og Hjørnes Maade Lønnes.

Endnu bygning af Lægeboligen for at bygges, at den Art af Hjørnes bygges Lønnes og Hjørnes, eller Hjørnes bygges Lægeboligen og Hjørnes. Lægeboligen af Materialer for blivende bygges samt bygges Lægeboligen.

Fig. 8. 1. side af konditionerne for bygning af lægeboligen i Grindsted. Landsarkivet i Viborg.

gang godt trætte af Hansens boligproblem. »Os elskelig« Hansen reduceres i nogen skrivelser til »bemeldte« Hansen eller »Supplicanten«, og lægen på sin side undlader både »Høivelbaarne« og »Deres Underdanige« – og underskriver sig blot »Hansen«. Amtet skriver således (2-11-1843): »Hansen kunde eller burde erindre Anstændighed og Conduite før han søgte Embedet, altsaa været vidende om, at naar han giftede sig, stiftede Familie og vilde boe beqvemt, maatte han enten kiøbe en Gaard eller bygge et Huus«. Men da lånet går glat igennem hos Finanskassen, bliver tonen igen den sædvanlige høflige.

Med Finanskassens lån i behold, skulle byggeriet følge de foreskrevne regler: Udførlig tegning og overslag, skøde på byggegrunden og oversigtstegning, byggekonditioner, der blev grundigt behandlet af amtet og Cancelliet, offentlig licitation, offentlig synsmand under opførelsen, byggesyn og overlevering af huset – regnskab, afbetaling og forrentning – og senere reglerne for vedligeholdelse. Der blev udført en samvittighedsfuld planlægning fra Ribe amts side. Tegningerne og konditionerne blev revideret og fornyet, og sagen skred fremad om end langsomt.

Licitationen var berammet til 30. juni 1845, men opslagene anførte 1. juli, og resultatet blev forvirring og ringe tilslutning. Dertil kom, at herredsfogeden fra Kolding havde glemt tegningen der, og at budene blev fremsat på grundlag af overslaget, som blev uforståeligt uden tegningen. Det forårsagede det uforholdsmæssige høje bud, næsten det dobbelte af vurderingssummen. Anders Skjærhoed af Horsbøl og Jørgen Uhd af Ansager overtog byggeriet i entreprise til 800 Rd, og huset skulle være færdig St. Hansdag 1846. Der fulgte flere forhindringer med: Ændringer af tegningen, udgifter til materialer og kørsel.

Huset blev bygget på en del af kromandens ager op mod skolelodden. Landevejen fra Vejle ind i byen blev nu lagt nord for den ny lægebolig. Tidligere var den gået i en bue ind til torvet, langs med kirkediget og i skellet mellem præstegården og kromandens jord.

Kromanden Th. Poulsen ville gerne afstå grunden til

Fig. 9. Dr. Jens Peter Hansen, (1812-1894) Distriktslæge i Grindsted 1842-1849. Fotograferet ca. 1860. Blicher, Hjørring.

Fig. 10. Fru Sara Caroline Hansen, (1811-1899) født Hultmann, gift med dr. Hansen, Grindsted, og datteren Anna (1850-1932). Fotograferet ca. 1860. Blicher, Frederikshavn.

en årlig leje af 2 Rd, men myndighederne forlangte skøde. Th. Poulsen får så forelagt afståelsesdokumentet fra amtet, og dr. Hansen fortæller (4-2-1846): »Ved at gennemlæse den følte han imidlertid Skrupler ved Ordet: *Skjøde, sælge og afhænde*, idet han frygtede, at man kunde gjøre ham det til Pligt, eller ogsaa mig, at lade dette værdiløse Stykke Jord udskille ved Landmaalere, saa meget mere som de 3 Gaarde i Grindsted bye ikke tidligere ved Landmaaling ere adskilte«.

Men byggesagen viser senere, at der foreligger et skøde, hvor Th. Poulsen afhænder et grundstykke ca. 1500 kvadratalen stort, mod at den efterfølgende ejer betaler en årlig grundafgift til sælgeren på 32 sk., og at dette bliver tinglyst.

Ved det afholdte syn fandt de uvildige synsmænd huset forsvarlig i alle måder på tag og fag, og byen havde endelig fået en lægebolig på »7 Fag, 20 Al. langt, 12 Al. bredt, samt et Udhuus paa 3 Fag, 8 Al bredt«, som det var anført i konditionerne. Den 16. maj 1847 kan dr. Hansen meddele Ribe amt, at det resterende arbejde som udfugning og havediget er afsluttet, og regnskabet er afsluttet:

»Regnskab over de, til en Embedsboligs Opførelse for Districtlægen i Grindsted, allernaadigst bevilligede 1000 Rbdl.

For Husets Opførelse ifølge Tegning og Overslag efter privat accord med Entreprenørerne	950 Rdl.
Af mig udlagte Penge:	
Ifølge qvitteret Regning fra Tømmermester Forsberg i Kolding, for Tegning samt Overslag	4 Rdl.
For forgjæves afholdt Licitation i Grindsted d. 1. ^{ste} Juli 1845, ifølge qvitteret Regning fra Cancellieraad Quistgaard i Kolding	12 Rdl.47 s.
En Skorsteensindretning, 19½ Ld a 1 Rdl. pr. Ld.	19 Rdl.48 s.
Ramme og Beslag til Samme, ifølge qvitteret Regning fra Jernstøber Wintherby i Fredericia	7 Rdl.48 s.
Fragt for Samme fra Veile til Grindsted	1 Rdl.48 s.
Stempelpapiir til Obligationen	6 Rdl.64 s.
Tilsammen	<hr/> 1001 Rdl.63 s.

Forestaaende Udgifter, som endnu ikke vides:
Tinglæsning af Skjødet paa Byggepladsen
Tinglæsningen af Obligationen
Husets Taxation i Brandkassen
Grindsted d. 4de Octbr. 1846

Hansen
Districtslæge«.

I sammenligning med andre byer er 137 år ingen særlig høj alder for en bygning. Alligevel er lægeboligen Grindsteds ældste hus – når man ser bort fra den ældste del af kirken, og huset bruges i dag til museum. Der er sket nogen forandringer ved huset i tidens løb, men med de lave hvidkalkede mure, tegltag og knækkede gavle har huset bevaret den oprindelige stil, og indretningen er stort set den samme, som dengang det blev bygget. Indgangsdøren var dengang midt i bygningen. Den blev flyttet, da huset blev forlænget mod øst mange år senere.

Lægeboligen var et smukt eksempel på forrige århundredes byggestil på landet. Den var holdt i en stram form med minimum af udsmykning og med harmoniske forhold efter det gyldne snit. Huset viser stor lighed med bygmester Peder Holden Hansens mindre landhuse på samme tid. Det kan måske tilskrives, at tegningen blev bearbejdet af bygmester L. Nielsen og tømrermester Forsberg, begge Kolding, hvor der før dette tidspunkt var gode forlæg for denne byggestil i omegnen.

Jens Peter Hansen var søn af brændevinsbrænder Peter Hansen, der havde monopol på leveringen til Københavns apoteker. Han døde tidligt, og moderen giftede sig påny.

Dr. Hansens kone var født Sara Caroline Hultmann og var en datter af malermester Alexander Hultmann, der var familien Hansens genbo i Magstrædet. De to havde kendt hinanden gennem hele barndommen.

Da Jens Peter Hansens moder blev enke for anden gang, flyttede hun i 1826 med hele sin børneflokk til den ældste datter Katrine Elisabeth, der var gift med Jac. Chr. Lindberg. Jens Peter Hansen boede i svogerens hjem fra han var 14 år og i hele sin studietid, og han blev præget af

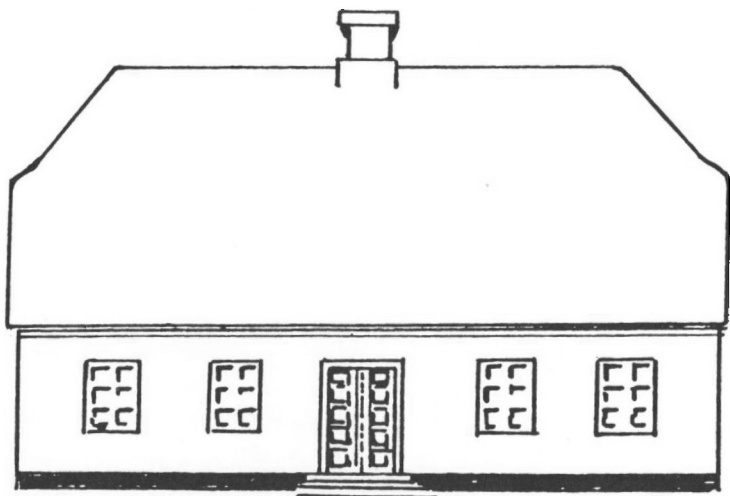

Fig. 11. Rids af lægeboligen, som den så ud, da den blev opført. Mål og forhold er korrekte efter den del af huset, som er bevaret. Opmåling ved forfatteren.

det. Lindberg, der var født og opvokset i Ribe, var en omstridt person med skarpe meninger. Han blev en førende skikkelse i kirkestriden og en forkæmper for nye frihedsideer i politik. På mindesmærket over ham i Skibeland krat er han betegnet som »Guds og folkets mand«. Hjemmet var et samlingspunkt for den grundtvigske vækkelse. Vilhelm Birkedal kom der og C.C. Østergaard boede der, og de var blevet præster henholdsvis i Sdr. Omme og Sdr. Felding, da dr. Hansen søgte embedet i Grindsted.

Det var hos Vilhelm Birkedal i Sdr. Omme præstegård dr. Hansen og Sara flyttede ind, og der kunne hun føde sin datter. Senere fik de lejlighed ude på Jullingsholm i den ene af tvillingegårdene, der tilhørte Niels Theilgaard Hansen. Der befandt de sig godt og havde samtidig nær og hyppig kontakt til familierne Birkedal og Østergaard, som var deres gamle venner fra København, og som de havde fælles oplevelser med fra de helt unge år.

Der eksisterer stadig beskrivelser af ægteparret som

unge i Grindsted og som ældre i Hjørring. Dr. Hansen blev i Grindsted i 6 år. Både han og Sara fandt gode venner i distriktet, særlig hos skolelærer Kierckebye, der var deres nabo ved lægeboligen. Da de rejste, skrev sognepræsten J.S. Schmidt – hvad han ellers aldrig gjorde – en tilføjelse i afgangslisten for Grindsted sogn ud for Sara og Jens Peter Hansens navne: »Saare agtværdige og elskelige Folk, samt troende Kristne, hvis Bortgang almindeligt beklages«.

I 1849 rejste de til Hjørring, hvor dr. Hansen var blevet udnævnt til distriktslæge og overlæge ved Hjørring sygehus og hvor de blev i mere end 35 år.

Randi Marie Stendevad, født Simonsen. F. 23-4-1920 Thamshavn, Norge. Har været beskæftiget som lærer (sprog og tegning), senest som sproglærer ved gymnasierne i Ribe, Esbjerg og i Grindsted indtil 1980. Har lejlighedsvis skrevet kronikker både i norske og danske aviser og blade, fortrinsvis om historiske og litterære emner. Bosat Krogagervej 26, Grindsted.